

รายงาน

เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

นำเสนอ

อาจารย์ ดร.ธดา สิทธิธาดา

จัดทำโดย

นายชาญชัย ศรีภิญโญ รหัส 62561802039

บัณฑิตวิทยาลัย สาขาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

EAD5626จริยธรรมสำหรับผู้บริหารและความเป็นนักบริหารมืออาชีพ

คำนำ

รายงานฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิชา จริยธรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและความเป็นนักบริหารมืออาชีพ หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาความรู้ที่ได้จากเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม (Creative leadership) ซึ่งรายงานนี้มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ องค์ประกอบและแนวคิดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ผู้จัดทำได้เลือกหัวข้อนี้ในการทำรายงาน เนื่องจากเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เนื่องจากในปัจจุบันและอนาคตมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนดังนั้นก็จึงต้องอาศัยวิธีการและแนวทางใหม่ๆในการแก้ไขปัญหา ผู้จัดทำขอขอบคุณ ท่านอาจารย์ดร.ธดา สิทธิธาดา ผู้ให้ความรู้และแนวทางการศึกษาและให้ความช่วยเหลือมาโดยตลอด ผู้จัดทำหวังว่ารายงานฉบับนี้จะให้ความรู้และเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านทุกท่าน หากมีข้อแนะนำหรือผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำขอน้อมรับไว้และขออภัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ผู้จัดทำ

นายชาญชัย ศรีภิญโญ

25 พฤษภาคม 2563

สารบัญ

หน้า

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	
ความหมายและความสำคัญ	1
ความสำคัญของภาวะผู้นำ	1
ความหมายของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	4
แนวคิดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	4
สรุปกรอบแนวคิดภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	5
องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	6
สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์	7
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
งานวิจัยภายในประเทศ	9
งานวิจัยต่างประเทศ	10
กรณีศึกษา	12
บรรณานุกรม	13

ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ความหมายและความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ความสำคัญของภาวะผู้นำ

การดำเนินงานในทุกองค์กรจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยผู้บริหาร ผู้บริหารจำเป็นต้อง มีภาวะผู้นำดังนั้น ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานเป็นอย่างยิ่งมีนักวิชาการได้ กล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำไว้ดังนี้

อวยชัยชบา (2538: 165 – 166) ได้สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำต่อการรวมกลุ่มของ คนในองค์กร ดังนี้ผู้นำที่มี ภาวะผู้นำจะทำให้กลุ่มคนรวมตัวกันได้โดยมีความขัดแย้งกันน้อยที่สุดใน องค์กร องค์กรจึงเปรียบเสมือนบ้านที่ อบอุ่นผู้นำที่มีภาวะผู้นำจะดำเนินงานขององค์กร เช่นการวางแผน การจัดองค์กร การบริหารงานบุคคล การ ประสานงาน การอำนวยความสะดวกและการสั่งการ การประเมินผล งานเพื่อไปสู่การใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและผู้นำที่ มีภาวะผู้นำจะเป็นผู้สร้างบรรยากาศการทำงาน ที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อผู้ตามซึ่งเป็นผู้ใต้บังคับบัญชาและ เพื่อนร่วมงาน

ชูชาติพวงสมจิตร (2544: 6) กล่าวไว้ว่าหากมีคนที่ตั้งแต่สองคนขึ้นไปมาอยู่ร่วมกันจะ เกิดปฏิสัมพันธ์เพื่อให้บรรลุ วัตถุประสงค์ร่วมกันคือการยอมรับอิทธิพลทางใจและการลงมือปฏิบัติตาม ผู้มีอิทธิพลเหนือกว่ากำหนดให้เกิดการ ร่วมมือร่วมใจดำเนินการไปสู่จุดหมายโดยที่ทุกคนเกิดความพึงพอใจ

บุญเลิศอ่อนกุล (2545: 35) และ บุญญา พันธ์ภักดี(2546: 18) ได้สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำหรือการเป็นผู้นำ ดังนี้ ภาวะผู้นำเป็นคุณสมบัติส่วนตัวของผู้นำแต่ละคนที่แสดงออกใน พฤติกรรมต่างๆ เช่นความสามารถในการ ตัดสินใจสั่งการ เพื่อที่จะทำให้ผู้ร่วมดำเนินกิจกรรมให้บรรลุ เป้าหมายที่วางไว้ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ฝึกอบรมให้ เกิดขึ้นได้และขึ้นอยู่กับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ผู้นำ ที่มีภาวะผู้นำสูงจะต้องสามารถแสดงพฤติกรรมในการนำและ ความมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานในทุกสถานการณ์ และเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) ภายใน หน่วยงานหรือกลุ่มฉะนั้นภาวะผู้นำจึงมี ผลกระทบต่อสิ่งอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานองค์การหรือสิ่งแวดล้อมที่ เกี่ยวข้อง ซึ่งก่อให้เกิดความมี ประสิทธิภาพหรือด้อยประสิทธิภาพตลอดจนภาวะผู้นำเป็นศิลปะอันจำเป็นซึ่งสำคัญ ยิ่งของนักบริหาร ในการที่จะนำหน่วยงานหรือกลุ่มองค์การไปสู่ความสำเร็จ

จากที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่าภาวะผู้นำมีผลกระทบการปฏิบัติงานและการอยู่ร่วมกันของผู้ร่วมงาน องค์กร และสิ่งแวดล้อม ในอันที่จะก่อให้เกิดประสิทธิภาพหรือความล้มเหลว ซึ่งเป็นคุณสมบัติสำคัญที่ผู้บริหารพึงมีผู้ที่มี ภาวะผู้นำ จะเป็นผู้สร้างบรรยากาศการทำงาน ทำให้กลุ่มคนในองค์กรสามารถรวมตัวกันได้ผู้ซึ่งบังคับบัญชาหรือ ผู้ร่วมงานมีความพึงพอใจ ในการทำงานเป็นทีมซึ่งส่งผลให้องค์กรประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

กิตติ์กาญจน์ ปฏิพันธ์ ได้สรุปความสำคัญของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ในแต่ละยุคแต่ละสมัยแนวคิดภาวะผู้นำจะ ไม่แตกต่างกันโดยสิ้นเชิง จะมีส่วนที่เหมือนกันและส่งเสริมซึ่งกันและกันเป็นส่วนใหญ่ สภาพแวดล้อมทางสังคมมี การเปลี่ยนแปลงและมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น การแก้ปัญหาแบบเดิม ๆ มักจะใช้ไม่ได้ผล การศึกษาภาวะผู้นำมี พัฒนาการมาโดยตลอด ส่วนใหญ่แล้วจะมีมุมมองแบบเดิม ๆ คือ คุณลักษณะ พฤติกรรม

สถานการณ์และการบูรณาการซึ่งแม้จะมีความสำคัญและจำเป็นแต่แนวคิดทั้งสี่ก็ไม่เพียงพอที่จะอธิบายเกี่ยวกับภาวะผู้นำยุคใหม่และการศึกษาของไทยจึงได้มีความพยายามที่จะพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความชัดเจนและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับทัศนะของ ศาสตราจารย์ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ที่กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาค้นคว้าด้วยวิธีการวิจัยทั้งในเชิงแนวคิด รูปแบบ และกระบวนการเพื่อฝ่าวงล้อมและขยายขอบเขตของการมองปัญหาทะลุวงไปจากแนวทางแบบเดิม ๆ จึงจะสามารถแก้ปัญหา สร้างสิ่งที่ดีและยั่งยืนในอนาคต สอดคล้องกับทัศนะของสโตนและทิมเปอร์เลย์ (Stoll & Temperley) กล่าวว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์คือการมีปฏิริยาตอบสนองเชิงจินตนาการในโลกแห่งอนาคตโดยการคิดไตร่ตรอง อย่างละเอียดรอบคอบ ในสถานการณ์ต่าง ๆ ที่มีความกดดันและท้าทาย ทุกยุค ทุกสมัย จะมีผู้นำเกิดขึ้นเสมอ ผู้นำแสดงออกถึงการนำสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่าและทำให้เกิดประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าส่วนตน เรียกว่ามีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ปัจจุบันนักวิชาการศึกษาและทุก ๆ คนต่างก็ให้ความสนใจและศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ จึงได้พยายามศึกษาค้นคว้า ตั้งสมมติฐาน อธิบาย ตลอดจนวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับบริบทของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ โดยได้เสนอแนวคิดและ คำนิยามภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้หลากหลายทั้งในลักษณะที่แตกต่างกันและคล้ายคลึงกัน

ความหมายของภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำหรือความเป็นผู้นำเป็นคำที่แปลมาจากภาษาอังกฤษคำว่า Leadership ซึ่งมี นักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของภาวะผู้นำไว้มากมาย ดังนี้

ภาวะผู้นำคือ ความคิดริเริ่มและธำรงไว้ซึ่งโครงสร้างของความคาดหวังและความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกของกลุ่ม (Stogdill, 1974 : 411)

ภาวะผู้นำคือ ความสามารถที่จะชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยความสะดวก หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นเพื่อให้มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ (McFarland, 1979 : 303)

ภาวะผู้นำคือ ศิลปะในการชี้แนะลูกน้อง หรือผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้น และเต็มใจ (Schwartz, 1980 : 491)

ภาวะผู้นำคือ กระบวนการที่บุคคลใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้บรรลุความต้องการของกลุ่ม หรือจุดมุ่งหมายขององค์การ (Mitchell and Larson, Jr., 1987: 435)

ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของศิลปะของการใช้อิทธิพล หรือกระบวนการใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่นเพื่อให้เขามีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

(Kootz and Wehrich, 1988 : 437)

ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Robbins, 1989 : 437)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการชี้แนะ และอิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกของกลุ่ม (Stoner and Freeman, 1989 : 459)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง(ผู้นำ) ใช้อิทธิพลและอำนาจของตนกระตุ้นชี้แนะให้บุคคลอื่น(ผู้ตาม) มีความกระตือรือร้น เต็มใจทำในสิ่งที่เขาต้องการ โดยมีเป้าหมายขององค์การเป็นจุดหมายปลายทาง

(พยอม วงศ์สารศรี, 2534 : 196)

ภาวะผู้นำคือความริเริ่มและธำรงไว้ซึ่งโครงสร้างของความคาดหวังและความสัมพันธ์ระหว่างกันของสมาชิกของกลุ่ม (Stogdill, 1974:411)

ภาวะผู้นำคือความสามารถที่จะชี้แนะ สั่งการ หรืออำนวยความสะดวก หรือมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่นเพื่อให้มุ่งไปสู่จุดหมายที่กำหนดไว้ (McFarland, 1979:303)

ภาวะผู้นำคือศิลปะในการชี้แนะลูกน้อง หรือผู้ร่วมงานให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความกระตือรือร้นและเต็มใจ (Schwartz, 1980:491)

ภาวะผู้นำ เป็นกระบวนการที่บุคคลใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้บรรลุความต้องการของกลุ่ม หรือจุดมุ่งหมายขององค์การ (Mitchell and Larson, Jr., 1987:435)

ภาวะผู้นำเป็นเรื่องของศิลปะของการใช้อิทธิพลหรือกระบวนการใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น เพื่อให้เขามีความเต็มใจ และกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานจนประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของกลุ่ม

(Koontz and Wehrich, 1988:437)

ภาวะผู้นำเป็นความสามารถในการใช้อิทธิพลต่อกลุ่ม เพื่อให้ประสบความสำเร็จตาม เป้าหมายหมายที่ตั้งไว้ (Robbins, 1989:302)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการของการชี้แนะและอิทธิพลต่อกิจกรรมต่างๆ ของสมาชิกของกลุ่ม (Stoner and Freeman, 1989:459)

ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการที่บุคคลหนึ่ง(ผู้นำ)ใช้อิทธิพลและอำนาจของตนกระตุ้นชี้แนะให้บุคคลอื่น (ผู้ตาม) มีความกระตือรือร้น เต็มใจทำในสิ่งที่เขาต้องการ โดยมีเป้าหมายขององค์การเป็นจุดหมายปลายทาง (พยอม วงศ์สารศรี, 2534:196)

ความหมายของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

คณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย ฉบับบัณฑิตยสภา ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง คุณลักษณะของผู้นำที่มีความรู้ มีเขาว์ปัญญาสูง มีบุคลิกภาพและมีพฤติกรรมทางสังคม ใช้ความคิดใหม่ๆ ในการแก้ไขปัญหา สร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการคิดสร้างสรรค์ที่จะส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลซึ่งผู้นำจะต้องพัฒนาตนเองให้มีคุณลักษณะของความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ด้วย ผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะต้องเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีไหวพริบและมีข้อมูลในเรื่องที่เป็นประเด็นปัญหา การแก้ปัญหาของผู้นำต้องอาศัยความรู้ที่จะกำหนดแนวความคิด การมีเขาว์ปัญญาจะช่วยให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความคล่องแคล่วและมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดี เป็นผู้ที่สามารถรับมือกับความขัดแย้งและความวุ่นวายได้เป็นอย่างดี ผู้ที่มีความคิดสร้างสรรค์ต้องยึดถือความถูกต้อง มีพลังที่จะฟันฝ่าอุปสรรคและเป็นคนเปิดเผยตรงไปตรงมา

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์ ได้จำแนกค่านิยมของภาวะผู้นำออกเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 เป็นลักษณะของการสร้างหรือความสามารถในการนำบุคคลอื่น ผ่าน กระบวนการหรือวิธีการ (Method) ร่วมกันไปสู่อนาคตใหม่ ๆ ที่ริเริ่มสร้างสรรค์อย่างที่คนอื่นคาดไม่ถึงหรือถูกมองข้ามไปและมีปฏิกริยาตอบสนองเชิงจินตนาการโดยคิดไตร่ตรอง อย่างละเอียดถี่ถ้วน ในสถานการณ์ และประเด็นต่าง ๆ ที่ท้าทาย และที่สำคัญคือคนที่ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะต้องสร้างสภาพแวดล้อม (Environment) สำหรับผู้อื่นให้มีความสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของศาสตราจารย์จอห์น พี คอตเตอร์ (John P. Kotter)

ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาภาวะผู้นำและอาจารย์สอนที่มหาวิทยาลัย

ฮาร์วาร์ด ที่ได้กล่าวไว้ในหนังสือ Leading Change ว่า “การนาเท่านั้นที่จะสามารถเปลี่ยนแปลงองค์กรได้”

กลุ่มที่ 2 ได้ให้ค่านิยมเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เกี่ยวกับการประสานงาน เป็นความสามารถในการติดต่อประสานงาน กับบุคคลต่าง ๆ ที่มีความคิดเห็นแตกต่างกัน หรือสอดคล้องกันเพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ด้วยการ กระตุ้น (Encourages) ส่งเสริม และสนับสนุน กระบวนการใหม่ๆให้เกิดความสมดุล

แนวความคิดของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ธีระ รุญเจริญ ศาสตราจารย์ด้านการบริหารการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ไว้ 2 ประเภทว่าเป็นลักษณะหรือพฤติกรรมในการนำผู้อื่น และประสานงานผู้อื่นด้วยการสร้างแรงบันดาลใจ สร้างแรงจูงใจ สร้าง บรรยากาศในการคิดนอกกรอบ โดยใช้วิธีการใหม่ ๆ นำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ

ธารา จีโคท (Tara G. Coste) ผู้อำนวยการสำนักวิจัยและสมาคมความสร้างสรรค์ในสหรัฐอเมริกาและเป็น ศาสตราจารย์ด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้สรุปแนวคิดและสาระสำคัญไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการ นำบุคคลอื่นผ่าน กระบวนการหรือวิธีการร่วมกัน เป็นการค้นหาและแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ๆ เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่เรียบง่าย ไม่ ยุ่งยาก ซับซ้อนแต่มีผลลัพธ์ดีเยี่ยม

อัลมา แฮร์ริส (Alma Harris) ศาสตราจารย์และผู้อำนวยการสำนักวิจัย ณ มหาวิทยาลัยออร์วิก ได้ให้แนวคิด เกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่า เกี่ยวข้องกับการติดต่อประสานงาน กับบุคคลที่มีความคิดเห็นที่ตรงกัน และแตกต่างกัน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยเวลาและโอกาสเพื่อที่จะให้มีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามคำตอบที่ได้ อาจจะไม่ใช่มาจากความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน อาจจะมาจากผลของความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน อันจะนำไปสู่การคิดเชิงสร้างสรรค์ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เรื่องง่ายๆ แต่ก็ต้องกล้าเปลี่ยนความคิดเดิม ๆ และเผชิญกับความเชื่อมั่นกับวิธีการใหม่ ๆ ที่จะสร้างขึ้นเป็นภาวะผู้นำที่พัฒนาสมรรถนะและความสามารถ ต่าง ๆ ของบุคคลภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในทุกสถานที่และทุกระดับ เพื่อจะได้รับการพัฒนา และส่งเสริมภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นและที่สำคัญคือ การมีภาวะผู้นำที่ปราศจากการยึดมั่น ถือมั่น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทาง วิธีการใหม่ ๆ และความท้าทาย มากกว่าการคงอยู่ในสภาพแบบเดิม ๆ ดังที่เป็นอยู่

มิน บาสาดัวร์ (Min Basadur) ทำงาน ณ มหาวิทยาลัยแม็กมาสเตอร์ เป็นศาสตราจารย์ด้านความคิดเชิง สร้างสรรค์ที่ได้รับการยอมรับระดับโลกในความเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านความคิดเชิงสร้างสรรค์ ได้สรุปแนวคิดและ สาระสำคัญไว้ว่า ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เป็นการนำบุคคลอื่นผ่านกระบวนการหรือวิธีการร่วมกัน เป็นการ ค้นหาและแก้ไขปัญหาด้วยแนวทางและวิธีการใหม่ ๆ เป็นวิธีการหรือกระบวนการที่เรียบง่าย ไม่ยุ่งยาก ซับซ้อนแต่มีผลลัพธ์ดีเยี่ยม

สรุปกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

เป็นการตอบสนองเชิงจินตนาการต่อสิ่งต่าง โดยการนำและประสานงานบุคคลอื่น ด้วยแนวทางหรือวิธีการใหม่ อย่างท้าทายอีกทั้งยังเป็นผู้สร้างสภาพแวดล้อมเพื่อก่อให้เกิดการริเริ่มสิ่งใหม่สนับสนุนให้ผู้อื่นได้มีความ สร้างสรรค์

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ปีเตอร์ เซอร์นิน (Peter Chernin) ผู้อำนวยการสถาบันฟ็อกซ์(FOX) ในลอสแอนเจลิส ได้สรุป องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าเป็นความสามารถ ในการติดต่อประสานงานทั้งเกี่ยวข้องกับตนเอง และทีมงาน มีองค์ประกอบ หลักดังนี้

- 1) แกรงบันดาลใจ
- 2) วิสัยทัศน์
- 3) จินตนาการ

วอเรน เบนนิส (Warren Bennis) เป็นผู้ทรงคุณวุฒิสถาบันพัฒนา ภาวะผู้นำ ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนา ภาวะผู้นำมหาวิทยาลัยเซาท์เทิน แคลิฟอร์เนีย สรุปได้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับ คน ประอบ ด้วย

- 1) ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจ เป็นความไว้วางใจในการบริหารจัดการเชิง ระบบ
- 2) วิสัยทัศน์ เป็นการมองอนาคตที่มุ่งสู่ความสำเร็จ
- 3) ความยืดหยุ่น ทั้งใน การคิด การทำ และการตัดสินใจ

ริชาร์ด เอ คอตเตอร์ ทำงาน ในภาควิชาภาวะผู้นำและการเปลี่ยนแปลง ณ Antioch University ได้สรุป สาระสำคัญ เกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ว่ามีดังต่อไปนี้

- 1) วิสัยทัศน์
- 2) จินตนาการ
- 3) การคิดเชิงวิจารณ์ญาณ
- 4) การปฏิบัติการเชิงสะท้อนผล

เดวิด เอ ซัวร์ซา (David A. Sousa) ศาสตราจารย์ด้านการศึกษา ณ มหาวิทยาลัยซีตัน ฮอลล์ ได้สรุปเกี่ยวกับ องค์ประกอบของภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) สติปัญญา
- 2) แรงจูงใจ
- 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา
- 4) ความยืดหยุ่น

ก๊อตลิบ กุนเทริน (Gottlieb Guntern) ผู้เชี่ยวชาญด้านภาวะผู้นำ และความสร้างสรรค์ ท างานเป็นที่ปรึกษา พิเศษสำหรับผู้บริหารระดับสูง เป็นประธานของ International Creando Symposium on Creative Leadership ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบ ไปด้วย

- 1) แกรงบันดาลใจ
- 2) วิสัยทัศน์
- 3) สติปัญญา
- 4) ความน่าเชื่อถือ

ซาร่าห์ อี แดนนอร์ (Sarah E. Danner) ปัจจุบันทำงานเป็นอาจารย์ ณ มหาวิทยาลัยโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยอันดับต้นๆที่ศึกษา เกี่ยวกับภาวะผู้นำ ได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย

- 1) ความยืดหยุ่น
- 2) ความไว้วางใจ

อัลมา แฮร์ริส (Alma Harris) ศาสตราจารย์และผู้อำนวยการสำนักวิจัย ณ มหาวิทยาลัยเวอร์จิค ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ว่าเกี่ยวข้องกับการติดต่อประสานงาน กับบุคคลที่มีความคิดเห็นที่ตรงกัน และแตกต่างกัน ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยเวลาและโอกาสเพื่อที่จะให้มีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน อย่างไรก็ตามคำตอบที่ได้อาจจะไม่ใช่มาจากความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน อาจจะมาจากผลของความคิดเห็นที่ไม่ตรงกันอันจะนำไปสู่การคิดเชิงสร้างสรรค์ ถึงแม้ว่าจะไม่ใช่เรื่องง่ายแต่ก็ต้องกล้าเปลี่ยนความคิดเดิมๆและเผชิญกับความเชื่อมั่นกับวิธีการใหม่ๆที่จะสร้างขึ้นเป็นภาวะผู้นำที่พัฒนาสมรรถนะและความสามารถต่างๆของบุคคลภายในองค์กร เพื่อให้เกิดความสร้างสรรค์ในทุกสถานที่และทุกระดับเพื่อจะได้รับการพัฒนาและส่งเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นและที่สำคัญคือ การมีภาวะผู้นำที่ปราศจากการยึดมั่น ถ้อยมั่น ซึ่งโดยทั่วไปแล้วภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จะเกี่ยวข้องกับการพัฒนาแนวทาง วิธีการใหม่ๆและความท้าทายมากกว่าการคงอยู่ในสภาพเดิมๆ ดังที่เป็นอยู่

ศาสตราจารย์หลุยส์ สโตล (Louise Stoll) ผู้อำนวยการศูนย์ภาวะผู้นำ ณ มหาวิทยาลัยลอนดอน ศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ และ ศาสตราจารย์ จูเลีย ทิมเพอเลย์ (Julie Temperley) ได้สรุปองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ในบทความชื่อ “Creative Leadership: a Challenge of Our Times” ว่าประกอบไปด้วย

- 1) จินตนาการ
- 2) การคิดแบบไตร่ตรอง

อัลมา แฮร์ริส (Alma Harris) ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาภาวะผู้นำและศาสตราจารย์สถาบันการศึกษาในมหาวิทยาลัยลอนดอนให้ทัศนะเกี่ยวกับภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ว่าไม่ใช่คุณลักษณะแต่จะเป็นการกระทำที่มีอิทธิพลต่อความเปลี่ยนแปลง และได้สรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไว้ว่าประกอบไปด้วย

- 1) ความยืดหยุ่น
- 2) ความท้าทาย

ศาสตราจารย์ไพฑูรย์ สีนลาร์ตัน ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับองค์ประกอบของภาวะผู้นำ เชิงสร้างสรรค์ว่าประกอบไปด้วย

- 1) การคิดเชิงวิเคราะห์
- 2) การนำการเปลี่ยนแปลง
- 3) จินตนาการ

การวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

ประเด็น	ทฤษฎีและแนวคิด													
	ทฤษฎี สโตลล์	ปีเตอร์ เซอร์นิน	ริชาร์ด คอตเตอร์	ไพทอร์ยี่ สีนลาร์ตัน	เจียร์เน็ตต์ พาร์คเกอร์	อัลมา แฮร์ส	ซาราห์ อี แคนเนอร์	วอเรน เบนนิส	เดวิด เอชซัวร์	กอดลิป กูเนทริน	ปีเตอร์ เซอร์นิน	เจียร์เน็ตต์ พาร์คเกอร์	วอเรน เบนนิส	ริชาร์ด คอตเตอร์
จินตนาการ	✓	✓	✓	✓										
ความยืดหยุ่น					✓	✓	✓	✓	✓					
วิสัยทัศน์										✓	✓	✓	✓	✓

สรุปแนวคิดและทัศนะของนักวิชาการ

องค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ส่วนใหญ่หัวข้อที่มีความถี่มากที่สุดสามารถสรุปได้ จำนวน 3 องค์ประกอบได้แก่

- 1.วิสัยทัศน์
- 2.จินตนาการ
- 3.ความยืดหยุ่น

จินตนาการ (Imagination) เป็นความเชื่อ ความศรัทธา ความคาดหวัง ซึ่งก่อให้เกิดโมนภาพใน จิตใจ ที่สำคัญต้องมีความเชื่อมั่นว่ามีความเป็นไปได้ คุณสมบัติการมีจินตนาการจะมีพฤติกรรม หรือการแสดงออกดังต่อไปนี้

1. มีอารมณ์ขัน เป็นคนที่เรียบบ่าย รักสนุก ขี้เล่น อันจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศ ที่ไม่เคร่งเครียดเกินไป การมีอารมณ์ขันเป็นยาวิเศษที่ทำให้คนเรามีความสุข ผ่อนคลาย การมีอารมณ์ขันจะเป็นปัจจัยที่สำคัญด้านสุขภาพ ทำให้อัตราการเต้นของชีพจรลดลงระดับหนึ่ง มีการหลั่งสารแอนโดรฟินส์และเพิ่มปริมาณออกซิเจนในกระแสเลือด ทำให้มีการปลดปล่อยการสร้างสรรค์ และกระตุ้นทักษะในการคิดเชิงสร้างสรรค์สูง
2. มีความคิดเชิงสร้างสรรค์ มองโลกในแง่บวก ให้กำลังใจตัวเองเสมอ คิดในสิ่งที่ คนอื่นไม่คาดคิด คิดนอกกรอบ คิดสิ่งใหม่ ๆ มีความสามารถในการบูรณาการทักษะและ ความรู้เพื่อก่อให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ การอยู่ในสภาพแวดล้อมที่สร้างสรรค์และบรรยากาศ ที่จริงใจ ใ่ว่างใจ ให้โอกาส ให้อภัย จะเอื้ออำนวยให้เกิดความคิดใหม่ ๆ นำไปสู่ความคิดเชิงสร้างสรรค์ได้
3. มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความฉับไวในการตอบสนองต่อปัญหาสร้างสรรค์สอดคล้องกับ ศาสตราจารย์ ไฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ที่กล่าวว่า การมี สติปัญญาเฉลียวฉลาด เป็นความสามารถอย่างหนึ่งในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์

4. ความยืดหยุ่น (Flexibility)

ความคิดยืดหยุ่น เป็นความสามารถในการคิดนอกกรอบของความคิดที่ไม่อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์หรือความคุ้นเคยเดิม ความยืดหยุ่นทำให้สามารถมองเห็นสิ่งต่างๆ ในแง่มุมใหม่ๆ เป็นความคิดพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ กล่าวคือ สามารถหาคำตอบได้หลายหมวดหมู่ หลายประเภท รวมถึงมีทางเลือกได้หลายทางเลือก ดังนั้นความคิดยืดหยุ่น

5. วิสัยทัศน์ (Vision)

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมองเห็นภาพในอนาคตชัดเจนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศจะเป็นคนที่มองไกล ใจกว้างกล้าที่จะปรับเปลี่ยน เรียนรู้ เปิดรับสิ่งใหม่ ๆ ให้กับตัวเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยภายในประเทศ

กฤษฎพล อัมระนันท์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาใน อำเภอแม่वंกส์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 มีภาวะผู้นำเชิง สร้างสรรค์โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมี ความยืดหยุ่นและปรับตัวสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการคำนึงถึงความเป็น ปัจเจกบุคคล ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ และภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ต่ำสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์

กันยากร จินสิตาและคณะ ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมา ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวด้านการมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีจินตนาการและประสิทธิผลของสถานศึกษา

กาญจนา ศิลา การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางเขน จากการศึกษาพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน
2. เปรียบเทียบภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 จำแนกตามตัวแปรขนาดของโรงเรียน พบว่าโดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จำนวน 2 ด้าน คือด้านมนุษยสัมพันธ์และด้านการไว้วางใจ

2.2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงานของครู โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ และด้านการเจรจาต่อรอง มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากเป็นอันดับแรกได้แก่ ด้านการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ลำดับสองได้แก่ด้านการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยี ลำดับสามได้แก่ ด้านการเจรจาต่อรอง ส่วนด้านการบริหารเวลาด้านการสื่อสาร ด้านการไว้วางใจ ด้านการทำงานเป็นทีม พบว่าไม่แตกต่างกัน

ปียธิดา นามวิจิตรและถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข ได้ศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 30 จาก การศึกษาพบว่าภาพรวมทั้ง 7 ด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุก รายการด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2 อันดับแรกคือ ด้านการทำงานเป็นทีมรองลงมาได้แก่ ด้านการสนับสนุนแนวคิด ใหม่และนวัตกรรมส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยอันดับสุดท้าย คือ ด้านการมุ่งเน้นกระบวนการทำงานอย่างท้าทาย แยกผล การวิเคราะห์เป็นรายด้านดังนี้

1. การทำงานเป็นทีมผู้บริหารสร้างวัฒนธรรมการทำงานเป็นทีม(ค่าเฉลี่ยสูงสุด)
2. การมองครูในฐานะผู้นำทางวิชาการผู้บริหารส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองตลอดเวลาให้รู้และก้าวทันโลก
3. ด้านการไว้วางใจ ผู้บริหารให้กำลังใจและสนับสนุนการสร้างสรรค่นวัตกรรมในการจัดการเรียนการสอน
4. ด้านสนับสนุนแนวคิดและนวัตกรรมใหม่ ผู้บริหารสนับสนุนส่งเสริมให้ครูพัฒนาศักยภาพของตนเองด้าน วิชาการและการจัดการเรียนการสอน
5. ด้านมุ่งเน้นกระบวนการทำงานอย่างท้าทาย ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมกิจกรรมเพิ่มมูลค่า/กิจกรรมที่มีคุณค่า

งานวิจัยต่างประเทศ

วิลเลียม สแตนเลย์ (1964) ได้ศึกษาลักษณะของผู้บริหารในอนาคต พบว่าผู้บริหารในอนาคตจะต้องเป็นผู้ที่รอบรู้ มีการศึกษาดี เป็นผู้มีความสามารถ มีลักษณะธรรมชาติของการเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ดี และเป็นคนที่ มีลักษณะ เป็นตัวของตัวเอง มีจินตนาการ ความกล้าหาญ เมื่อเข้าดำรงตำแหน่งและร่วมมือในโครงการศึกษาต่างๆ เขาจำเป็นต้องยอมรับ ริเริ่ม กล้าที่จะทำการเปลี่ยนแปลงต่างๆเพื่อบรรลุแนวทางใหม่ๆของการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ

เทรโก (2002) ได้ศึกษาคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนต่อความพึงพอใจในงานพบว่า ผู้บริหารที่มีความสามารถตามสไตล์ภาวะผู้นำมีผลทางบวกต่อการสร้างความเข้าใจของผู้ร่วมงานและความพึงพอใจในงานและพบว่า การใช้ยุทธศาสตร์ภาวะผู้นำในการมีปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมจะมีผลทางบวกต่อความพึงพอใจในงานและคุณลักษณะต่อไปนี้เป็น การเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงาน เพื่อค้นหา จัดระเบียบและในการใช้ทรัพยากรเกิดความรู้ความชำนาญในการให้คำแนะนำและสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างหลากหลาย ความสามารถในการเตรียมสภาพแวดล้อมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างผู้ร่วมงาน

ดอล(1968) ศึกษาคุณลักษณะของผู้นำทางการศึกษาที่ประสบความสำเร็จ

ในการปฏิบัติงาน พบว่า เป็นคนที่มีลักษณะเอาใจเขามาใส่ใจเรา และมีความรู้สึกไวต่อความต้องการหรืออารมณ์ของสมาชิกของกลุ่ม มิได้มองผู้ใต้บังคับบัญชาในฐานะที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาในฐานะที่เป็นผู้ใต้บังคับบัญชาเท่านั้น แต่จะมองเขาในฐานะที่เป็นคนมีชีวิตจิตใจ มีความคิดความต้องการส่วนตัวด้วย เป็นคนกระฉับกระเฉง มีความกระตือรือร้น มีความตื่นตัวด้วยและแจ่มใสร่าเริงและควรได้รับการยอมรับว่า เป็นสมาชิกของกลุ่มเป็นผู้ควบคุมอารมณ์ของตนเองได้ เป็นผู้ที่มีสติปัญญา มีความรอบรู้ทางวิชาการ มีความสนใจในบทบาทเป็นผู้นำของตนเอง

มาร์เลย์ (2003) ได้ศึกษาพฤติกรรม ภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลของอาจารย์ใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายพบว่า การใช้แรงบันดาลใจที่มีวิสัยทัศน์ร่วมกันอาจจะเป็นพื้นฐานของความสำเร็จได้ด้วย ข้อมูลบ่งชี้ว่าการทำให้ผู้อื่นสามารถปฏิบัติได้หรือการอำนาจและการมอบอำนาจอย่างมีประสิทธิภาพนั้น มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ

บทสรุปได้ว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์

เป็นบุคคลที่มีทัศนคติและบุคลิกลักษณะ ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลเปิดรับประสบการณ์ใหม่ๆ มีอิสระในการคิดพินิจและตัดสินใจ กล้าเผชิญความเสี่ยงมีความเชื่อมั่นและเป็นตัวของตัวเองสูง มีความสามารถในการใช้จินตนาการวาดภาพช่วยให้การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เกิดได้ง่ายขึ้นและต้องมีความยืดหยุ่นปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่างๆไม่ยึดติดกับกรอบความคิดหรือกฎเกณฑ์เดิมๆด้วยวิธีการหรือแนวคิดใหม่ ๆ

กรณีศึกษา : การใช้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในการแก้ไขปัญหา

ปัญหาเรื่อง ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ของผู้ที่จะเข้าเรียนที่วิทยาลัยเทคโนโลยียานยนต์โตโยต้า แบ่งเป็น ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านครอบครัวเนื่องจากครอบครัวยากจน ขาดทุนทรัพย์ จึงทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา
2. ปัจจัยด้านการเข้าถึงข้อมูลการเรียนการสอน(จัดการสอนออนไลน์)
3. ปัจจัยด้านอุปกรณ์ประกอบการเรียนออนไลน์

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. ดำเนินการจัดหาทุนการศึกษาให้กับนักศึกษาโดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถานประกอบการ(ศูนย์บริการรถยนต์)โดยใช้กลยุทธ์ สถานประกอบการที่มอบทุนการศึกษาและรับนักศึกษาเข้าฝึกอาชีพจะได้รับการลดหย่อนภาษี 200 เปอร์เซ็นต์ จึงเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับสถานประกอบการ
2. เนื่องจากปัจจุบันวิทยาลัยฯจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ซึ่งจะต้องมีอุปกรณ์ในการเรียนการสอนและระบบอินเทอร์เน็ตที่มีความเสถียรและความเร็วสูงวิทยาลัยฯจึงจัดระบบผ่อนชำระศูนย์เปอร์เซ็นต์โดยผ่านธนาคาร
3. รัฐบาลมีนโยบายมอบทุนกศศ.(ทุนนวัตกรรมสายอาชีพชั้นสูง)ให้กับนักเรียนที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา
4. ทุนการศึกษาของบริษัทโตโยต้ามอเตอร์ประเทศไทย
5. โครงการพัฒนาผู้เชี่ยวชาญด้านยานยนต์ร่วมกับมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี โดยรับนักศึกษาเข้าศึกษาต่อในหลักสูตรทลบ.(เทคโนโลยีบัณฑิต) จำนวน 25 คน

บรรณานุกรม

กิตติกาญจน์ ปฏิพันธ์(2555) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ สืบค้น 20 มิถุนายน 2563

จากhttp://www.academia.edu/8634471/Creative_Leadership

กฤษฎพล อัมระนันท์(2556) การศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สืบ 20 มิถุนายน 2563 จาก

www.repository.rmutt.ac.th > handle >

กาญจนา ศิลา (2556) ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

สืบค้น 21มิถุนายน 2563

จาก http://ir.swu.ac.th/xmlui/bitstream/handle/123456789/4007/Kanjana_S.pdf?sequence

กันยกร จินสีดาและคณะ (ม.ป.ป).ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สืบค้น 21 มิถุนายน 2563